

De natuur en onze rol Tim Boyd

Tim Boyd is International President van The Theosophical Society (Adyar).

Dit artikel verscheen in *The Theosophist* met als titel *Nature and Our Role*.

Iedereen, van een kind tot iemand op hoge leeftijd, heeft een duidelijk beeld van de betekenis en waarde van de natuur. Geen boek of studie is daarvoor nodig. Als we het woordenboek raadplegen zal de definitie ongeveer als volgt luiden: 'Natuur is het verschijnsel van de fysieke wereld in zijn totaliteit; het omvat alles behalve menselijke wezens en hun creaties.' Dit is een probleem omdat het een nauwgezette weergave is van de huidige stand van het menselijk bewustzijn: er bestaat *wij* en daarnaast is er *alles wat is*, met zijn processen en cycli.

Veel wereldgodsdiensten, vooral in de westerse wereld, brengen de idee naar voren dat het de rol van de mensheid is om te heersen over de natuur. In de handen van een 'ontwikkelde' mensheid is dat geen slechte zaak: controle uitoefenen is een ideale situatie als het vanuit het perspectief van een hoger bewustzijn wordt gedaan. Een afgeleid religieus concept behelst dat het onze rol als menselijke wezens is in relatie tot de natuur, dat we 'rentmeesters' van de natuur zijn.

Gezien de relatief onderontwikkelde staat van onze huidige mensheid, worden deze ideeën op een erg vreemde manier geïnterpreteerd. Heerschappij wordt overheersing; rentmeesterschap wordt eigendom. Een rentmeester is iemand aan wie de verantwoordelijkheid voor zorg en begeleiding is toegewezen, over een huishouden, over treinpassagiers, enzovoort. Onze relatie met de wereld van de natuur is behoorlijk vreemd geworden. Als ingebeelde eigenaren van dit alles bevinden we ons in een ongezonde relatie tot wat ons leven ondersteunt en waarmee we onafscheidelijk zijn verbonden.

Zelfs al is het geen bewuste gedachte, iedereen erkent de waarde van de natuur. Het is een universele waarde. Net zoals iedereen vriendelijkheid, eerlijkheid enzovoort wenst, zo ook wenst en waardeert iedereen de natuur. Zelfs iemand die zijn brood verdient met het vervuilen van het milieu, wil een huis kopen bij een onbedorven strand of een onvervuilde bergtop. De reden is dat we, zelfs op een oppervlakkig niveau, inzien dat bepaalde dingen binnenin ons gebeuren als we in de nabijheid

van de wereld van de natuur verkeren. Er is een gevoel van rust, een ontspanning die iedereen gaat voelen. Er bestaat ook de mogelijkheid tot het soort inspiratie waarover diegenen spraken die door de eeuwen heen mystieke ervaringen hadden. In het algemeen waren dergelijke ervaringen verbonden met tijden waarin zij in contact stonden met de natuur. Wij weten dat allemaal.

Omdat het gedrag van de natuur erg verschilt van de menselijke gedragspatronen heeft dit een diepgaand effect op onze emoties en gedachten. Het grote verschil tussen het transformatievermogen van de natuur en dat van menselijke wezens is dat de wereld van de natuur stabiel is, niet wisselend al naar gelang stemmingen, grillen of onvoorziene omstandigheden. We weten vandaag dat de zon morgen weer opkomt. Iemand in Chicago stuurde me zojuist foto's van een boom in mijn achtertuin; precies op dit moment ontluiken de bloemen aan de boom omdat het, nu ik dit artikel schrijf, weer april is. En in deze maand april, net zoals de vorige april, net zoals alle maanden april in de herinnering van de mens, is dit het patroon geweest: het is regelmatig, onwankelbaar, harmonieus.

Zelfs bij die gelegenheden waarbij we dingen ervaren die we zien als afwijkend van het natuurlijk patroon wordt het evenwicht uit zichzelf weer hersteld. Ongeveer vijfendertig jaar geleden vond in de Verenigde Staten van Amerika een geweldige aardbeving plaats, een natuurlijke gebeurtenis. In de staat Washington kwam de berg Sint Helena, sinds mensenheugenis een niet-actieve vulkaan, plotseling tot leven. Hij werd al enige tijd in de gaten gehouden, want het was bekend dat er iets stond te gebeuren. Toen hij uitbrak, waren de media van de hele wereld ter plekke en konden verslag doen. Toen hij uiteindelijke explodeerde werd de volledige noordzijde van de berg weggeslagen. Men had time-lapse-fotografische beelden van een normaal uitzijnde berg, vervolgens een groeiende bobbel, een nog grotere bobbel, gevolgd door de explosie die reikte tot kilometers in de omtrek. Alles in de omgeving werd zwart van het roet. Ieder levend wezen, kilometers in de omtrek, stierf onmiddellijk. Alle door mensen gemaakte gebouwen, die onze macht en bestendigheid schenen te bevestigen, waren in één klap verwoest: bruggen, spoorwegen, wegen, huizen, alles verdween in enkele ogenblikken.

Twee of drie jaar na de uitbarsting vloog ik over het gebied van de uitbarsting en ik had nog nooit zoiets gezien. Kilometers rond het epicentrum van de explosie leek het of ik naar het oppervlak van de maan keek. Alles was grijs; niets leefde of bewoog meer in dat gebied. Het meest opmerkelijke was dat vóór de uitbarsting weelderige bossen de berg bedekten, maar dat nu alle bomen plat lagen. Van boven gezien lag iedere boom, ongeacht waar deze zich ten tijde van de explosie bevond, op de grond met de wortels in de richting van de plek waar deze natuurlijke kracht in de wereld was geëxplodeerd. Bomen van vierentwintig meter lagen op de grond alsof een kind tandenstokers had uitgestrooid. De mate van verwoesting was onvoorstelbaar.

Tien jaar later vloog ik toevallig weer over het gebied. Het was niet meer te herkennen. Nieuw groen leven was ontsproten, dieren hadden de plek weer bevolkt, in grotere aantallen dan vroeger, planten groeiden veel weelderiger omdat de vulka-

nische as de bodem vruchtbaarder dan ooit had gemaakt. Het proces dat alle leven had stopgezet, bracht het nu weer overvloedig terug. Dit is de wereld van de natuur.

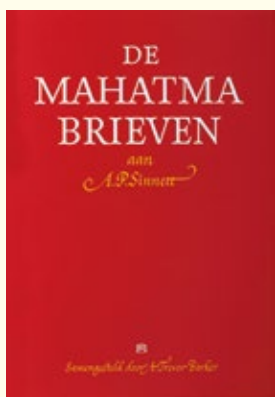
In theosofische geschriften neemt het begrip 'natuur' een belangrijke plaats in. In de *Proloog* van *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky (HPB) vinden we de drie grondstellingen. Zij moedigt studenten met klem aan een goed begrip van deze grondstellingen te ontwikkelen alvorens te pogen een dieper begrip van de leringen te ontwikkelen. De eerste grondstelling gaat over het Absolute, de tweede over het cyclische en de derde spreekt over de fundamentele gelijkheid van alle zielen met de Overziel en de verplichte pelgrimstocht van de ziel. Deze derde grondstelling handelt over de natuur.

Voor alles wat een individualiteit verwerft, dus om zo te zeggen voor ieder van ons, bestaat een proces dat, in de woorden van de derde fundamentele grondstelling, begint met een 'natuurlijke impuls' die wordt gevolgd door 'zelfveroorzaakte en 'zelf-geleide' inspanningen. De natuurlijke impuls is wat ons in het begin tot het vermogen brengt van individualisering brengt. We hebben erover gelezen en ervan gehoord, maar wat betekent 'natuurlijke impuls' eigenlijk? Wat deze grondstelling zegt is dat bij de eerste niveaus van onze ontwikkeling de belangrijkste invloed tot ons ontluiken wordt opgewekt of voortgebracht door de wereld van de natuur. Het is nog niet het niveau waarop wij de keuzes maken die ons in lijn brengen met deze processen. Op de eerste niveaus van onze bewustzijnsontwikkeling hebben we het gevoel alsof we door de natuur worden aangevallen en ons moeten verdedigen, dus reageren we. Het is dit reactieve niveau dat de ontwikkeling van bewustzijn in gang zet.

Het bovenstaande wordt geïllustreerd in het leven van de Boeddha. De legende vertelt ons hoe het proces, dat ertoe leidde dat Siddhartha de Boeddha werd, zijn toppunt bereikte op het moment dat hij nog een prins was in het luxueuze huis van zijn koninklijke vader. Het verhaal vertelt hoe de prins drie uitstapjes buiten de muren van het koninklijk paleis maakte, omdat hij de wereld daarbuiten wilde zien. Zijn vader – die hem had beschermd tegen de ervaring van alles wat niet jeugdig, vibrerend en vol leven was – zorgde er nadrukkelijk voor dat geen arme mensen op straat aanwezig waren en dat langs zijn route alles wat vies, oud of verzwakt was verwijderd was. Zo kon zijn zoon naar buiten gaan zonder in verleiding te worden gebracht om zijn ogen af te wenden van zijn prinselijk leven. Op de eerste dag dat hij in zijn koets naar buiten ging zag hij iemand die ziek was, verzwakt en met open zweren op zijn lichaam. Hij had nog nooit zoiets gezien, dus vroeg hij zijn koetsier wat 'dat' was. Het antwoord was dat dit een ziek mens was. Zijn volgende vraag was: 'Als dit een mens is en ik ben een mens, zal dit dan ook met mij gebeuren?' En het antwoord was: 'Ja, het gebeurt met alle menselijke wezens.' De prins zei: 'Breng mij terug naar het paleis.' De uitstapjes werden nog twee dagen herhaald. De tweede dag dat hij naar buiten ging, zag hij een oude man met een stok, gebogen, langzaam bewegend, met grijs haar en rimpels die in zijn gezicht gegroefd waren. Hij had nog

nooit zoiets gezien en stelde weer een vraag. Hij kreeg een soortgelijk antwoord: 'Ook u zult dit ervaren als u gelukkig genoeg bent om lang te leven.' De derde keer zag hij een lijk en het was de eerste keer dat hij dit tegenkwam. Een soortgelijk antwoord: 'U zult ook sterven.' Naar verluidt zijn dit de gebeurtenissen die Siddhartha, de prins, tot het pad brachten dat maakte dat hij de Boeddha werd. Deze natuurlijke cycli van ziekte, ouderdom en dood waren naar zijn gevoel de essentiële punten die de bron vormden van de angsten van de gehele mensheid, en die de basis waren voor een defensieve mentaliteit die geen ruimte liet voor een dieper ervaren van wat de natuur kon opbaren. De *Stem van de Stilte* focust op het niveau waarop we hebben besloten dat inspanningen vanuit door onszelf veroorzaakt zullen worden, dat we de middelen zelf ontwikkelen om deze wereld tegemoet te reden en ons bewustzijn te ontplooiën. In dit kleine boekje wordt gezegd: *Spot niet met Karma noch met de onwrikbare wetten van de natuur*. Het begin van de opening naar een dieper begrip van de wereld van de natuur is het moment waarop we stoppen met weerstand bieden en onszelf te verdedigen; als we stoppen met ingaan tegen de onveranderbare cycli van de natuur.

Noodzakelijkerwijs zijn wij een deel van de natuur, niet ervan gescheiden. Al haar processen werken op ieder moment in ons. Het is niet iets wat door weerstand veranderd kan worden. Het enige wat door weerstand verandert is de staat van ons eigen bewustzijn in een toestand van niet op ons gemak (ill-at-ease) en ziekte (disease). Ziekte komt voort uit onze weerstand tegen datgene wat inherent is. *Spot niet met Karma noch met de onwrikbare wetten van de natuur* is dus het punt van waaruit we beginnen.

We maken deel uit van de natuur, maar tegelijkertijd zijn we *meer* dan de natuur. Dit is het punt waar het enigszins complex wordt. In één van *De Mahatma Brieven* wordt gezegd: *We geloven alleen in STOF, in stof als zichtbare natuur en stof in haar onzichtbaarheid* (bladzijde 64). Deze brief zegt verder: *Stof is natuur*. Prakriti is natuur. Het menselijk wezen is de combinatie van geest, of purusha, en stof, of prakriti: geest en natuur zijn verbonden door een denkvermogen met de mogelijkheid het universum te omarmen. Zelfs al zijn we deel van de natuur, onze rol verschilt fundamenteel van ieder ander schepsel in de natuurlijke wereld. Op het moment dat we haar begrijpen en omarmen, dan ontvouwen we ons werkelijk. Dit is het pad dat *De Stem van de Stilte* en de leringen van de Mahatma's trachten te verduidelijken, en tot de realisatie waarvan zij ons inspireren.

De natuur is altijd in beweging, in wording. Op ieder moment creëert zij nieuwe vormen die beter beantwoorden aan het zich ontwikkelende en ontvouwende bewustzijn. Zij creëert vormen, vernietigt die en creëert nieuwe. De natuur heeft een richting; zij gaat niet achteruit. Zij is constant bezig vormen naar buiten te brengen die passend zijn voor het nieuwe niveau van groei. Een dergelijk begrijpen opent een zeker pad voor ons als menselijke wezens die de waarde van een spirituele

uitdrukking zien. Het pad is beschreven in *De Stem van de Stille: Help de natuur en houd niet op met haar samen te werken; en de natuur zal u beschouwen als één van haar scheppers en voor u buigen (Drie wegen, één Pad, bladzijde 45, vers 66)*. Zij zal gehoorzamen. Het is heel helder, maar dat wil niet zeggen dat het gemakkelijk is. Het pad voor ons is om eerst de natuur te begrijpen, onze onscheidbare rol daarin te erkennen, en haar vervolgens te helpen bij haar ontwikkeling.

Het theosofische pad is in belangrijke mate verschillend van andere benaderingen van het spirituele leven. Bij veel benaderingen is het belangrijke kernpunt verschillend beschreven als verlichting, bevrijding of verlossing. Verlossing is echter een persoonlijk doel. Het ligt voor de hand dat zij alle wezens ten goede komt, maar het doel wordt gemotiveerd door persoonlijke verwezenlijking. Dit is niet vreemd aan de theosofische benadering; het maakt er deel van uit. De benadering van de persoon die de theosofische weg heeft omarmd, is er echter een van discipelschap, met als doel een deel van het zware karma te verlichten dat de rest van de mensheid ervaart; om te trachten hulp te bieden bij de ontluiking en wording van de rest van de natuurlijke wereld. Dat is een heel ander pad dan simpelweg proberen uit het rad van samsara, de kringloop van geboorten, te stappen.

Onnodig te zeggen dat dit, gezien de aard van de natuur, een eindeloze opgave is. Op het menselijke vlak moet het besef wat natuur is en wat onze wisselwerking met haar moet zijn, uitrijzen boven de grenzen van het gangbare denken. Naarmate we ondervinden dat we enige realisatie over de aard van de natuur en over onze eigen rol daarin ervaren, spreidt dit zich noodzakelijkerwijs uit over anderen. Dit is deel van onze taak, binnen het stelsel van de natuur.

Uit: *The Theosophist*, juni 2015

Vertaling: S.C.

